

Fotbollshuliganism, finns det i Finland?

En fenomenografisk undersökning om fotbollshuliganism i Finland jämfört med England och Sverige

Rikard Lindroos

01/2019

Referat

Författare	Examen	
Rikard Lindroos	Polis YH (2016)	
Publikationens namn	Offentlighetsgrad	
Fotbollshuliganism, finns det i Finland? En fenomenografisk undersökning om fotbollshuliganism i Finland jämfört med England och Sverige.	Offentlig	
Handledare	Lärdomsprovets form	
Sabina Jordan Christian Romberg	Undersökande Lärdomsprov	
<p>Referat</p> <p>“We don’t know what to call it, and we don’t know what it is”. Så beskriver forskarna Steve Frosdick och Peter Marsh fotbollshuliganism. Man kan konstatera att fotboll intresserar människor, och när något är intressant och samlar människor medföljer ibland också problem. Ett av fotbollens problem är fotbollshuliganismen.</p> <p>Fotbollshuliganismen har uppmärksammats i media i Finland de senaste åren. År 2016 skrev Marko Hietikko en artikel för rundradion med rubriken “Fotbollsvåldet har kommit till Finland”.</p> <p>Syftet med denna fenomenografiska undersökning är att ta reda på ifall det i Finland finns ett problem med fenomenet <i>fotbollshuliganism</i>, och om så är fallet, i hur stor skala det är ett problem i Finland.</p> <p>Teorin i undersökningen baserar sig på forskning och litteratur inom ämnet från England och Sverige och om problematiken i dessa länder. I resultatdelen har jag jämfört den litteraturen med en sakkunnig persons svar om problematiken i Finland.</p> <p>Resultatet i undersökningen visar att det i Finland finns viss problematik med <i>fotbollshuliganism</i>, men i en mindre skala än i de länder som jag jämfört med.</p>		
Sidantal	Månad och år då granskning skett	Lärdomsprovets kod(OPS)
23 + 3	2/2019	YH2016LP
Nyckelord fotbollshuliganism, risksupporter		

Abstract

Author	Degree	
Rikard Lindroos	Polis (YH)	
Name of the publication	Publicity degree	
Fotbollshuliganism, finns det i Finland? En fenomenografisk undersökning om fotbollshuliganism i Finland jämfört med England och Sverige.	Public	
Supervisor Sabina Jordan Christian Romberg	The thesis is a: Theoretical thesis	
Abstract		
<p>“We don’t know what to call it, and we don’t know what it is.” That is the researchers Steve Frosdick and Peter Marsh description of football hooliganism. One can say that football interests people, and when something is getting the public’s interest and gathers people, problems also come along. One of the problems derived from football is hooliganism.</p> <p>Football hooliganism has been noted in the Finnish media in the past years. In the year of 2016 Marko Hietikko wrote an article for the Finnish national public service broadcasting company, YLE with the heading “Fotbollsvåldet har kommit till Finland” , which can be translated into “The football violence has come to Finland.”</p> <p>The purpose of this phenomenographic study is to investigate if the phenomenon <i>football hooliganism</i> is a problem in Finland, and if so, how big of a problem it is.</p> <p>The theory in the study is based on research and literature from England and Sweden and the problems they have. In the result chapter I have compared that literature with the answers from an expert on the subject in Finland.</p> <p>One implication of the research is that there are some problems with <i>football hooliganism</i> in Finland, but in a smaller scale to the countries that I compared with.</p>		
Number of pages	Month and year when the review took place	Thesis code (OPS)
23 + 3	2/2019	YH2016LP
Keywords		
Football hooliganism , risksupporter		

1 INLEDNING	1
1.1 Syfte	3
1.2 Begrepp	3
1.3 Avgränsning	3
2 Huliganismproblematiken ur ett internationellt perspektiv	4
2.1 England	4
2.2 Sverige	6
2.3 Vem är huligan?	7
2.4 Medias roll för fenomenet fotbollshuliganism	8
2.5 Arbetsmetoder mot fotbollshuliganism.	8
2.5.1 NFIP, National Football Information Point.	9
2.6 Brott som fotbollshuliganer kan göra sig skyldiga till.....	10
3.1 Metodologiska utgångspunkter.....	10
3.1.1 Fenomenografi.....	10
3.1.2 Hermeneutik	11
3.2 Materialinsamlingsmetod	11
3.3 Analysmetod	12
3.4 Validitet och reliabilitet	12
3.5 Forskningsetik.....	13
4 Resultat	13
4.1 Brott som en fotbollshuligan kan göra sig skyldig till.....	13
4.2 Problematiken utomlands	14
4.3 Medias roll för fenomenet fotbollshuliganism.	15
4.4 Vem är huligan	16
4.6 Lagstiftning.....	17
4.7 Arbetsmetoder.....	18
5 RESULTAT	19
6 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION	20
REFERENSER	23

1 INLEDNING

Fotbollshuliganism har uppmärksammats i finländsk media alltmer de senaste åren. ”Fotbollsvåldet har kommit till Finland” skriver Marko Hietikko i en artikel för YLE 30 oktober 2016. ”Polisen förhindrade stort organiserat gruppslagsmål i samband med Stadin Derby” lyder rubriken på Mattias Simonsens artikel på YLE 03 oktober 2016. Detta är bara ett litet plock på exempel på artiklar i finsk media de senaste åren. Artiklarna visar på en växande trend, åtminstone i media.

Vad man menar med fotbollshuliganism är enligt den engelska sociologen Eric Dunning svårbegripligt, eftersom politikerns och medias användning av begreppet fotbollshuliganism gör det svårt att förstå när det används som ett begrepp som inkluderar exempelvis fysiskt och verbalt våld, kastande av föremål på andra, skadegörelse och slagsmål. Inte endast det som sker i anknytning till matcher räknas in, utan också sådant som sker på andra ställen som pubar, tågstationer, snöavstjälningsplatser, långt ifrån själva matcherna. (Dunning, 2000, s.142.)

Sånger och ramsor på arenorna och på väg till arenorna är någonting som man förknippar med större fotbollsmatcher. Detta skapar stämning och atmosfär för den neutralt åskådaren som inte deltar i sjungandet. Allt detta kan förstöras av en grupp personer som anser att våld, glåpord och smällare hör till för att få till en riktigt bra idrottsupplevelse.

”We don’t know what to call it and we don’t know what it is” konstaterar de engelska forskarna Steve Frosdick och Peter Marsh i sin bok Football huliganism (2005 s.29) när de försöker förklara vad fotbollshuliganism är.

Brottsförebyggandet rådet (Brå) ger följande definition av huliganism (Brå 2008:20, sid.7): ”ordningsstörningar som uppstår i samband med alkohol och narkotika, pyroteknik, inkastande av föremål på plan, planinvasioner, bråk inne på arenan, bråk utanför arenan, bråk på väg till och från match, organiserade bråk mellan firmor samt hot och trakasserier mot olika aktörer inom fotbollen.”

I slutet av 1990-talet och början på 2000-talet var 116% boys med ex-ministern Paavo Arhinmäki som kanske den kändaste medlemmen, den första supportergrupperingen i Finland som började ta efter den brittiska supporterkulturen när de stöttade fotbollslaget Jokerit. (YLE, Hietikko, 2016.) Då var det inget stort fenomen med våld bland fotbollssupportrarna. Idag vittnar tidningsrubrikerna om att det är ett större problem i Finland.

Bland de nordiska fotbollsklubbarnas publiksnitt från säsongen 2016 kom den första finska klubben på plats 33:e på listan i form av HJK med ett snitt på 4520 personer per hemmamatch. Detta kan jämföras med Hammarby från Sverige som hade ett publiksnitt på 23083 per hemmamatch (Ecst.se, 2016). I och med att publikmedeltalet skiljer sig så här mycket mellan Finland och Sverige, ville jag undersöka om problemet med fotbollshuliganer skiljer sig lika mycket.

Jag har intervjuat en sakkunnig i ämnet i Finland för att ta reda på om det i Finland finns ett problem med fotbollshuliganer. Jag var intresserad att få reda på hur stort problem de i sådana fall orsakar för polisen i Finland. Detta lärdomsprov kan vara till nytta för polisen för att kartlägga och jämföra problemet med Sverige och England, belysa om det finns paralleller till deras problematik och om det är något Finland kan lära sig från den problematik de haft genom åren. Om detta är ett växande problem som YLE skriver i sin artikel skriven av Marko Hietikko från 2016 kan det vara av intresse i framtiden att jämföra detta arbete med hur situationen är då.

Jag har personligen följt med fotbollen från England och Sverige väldigt aktivt, och alltid fascinerats av den stämning och inramning supportrarna skapat på matcherna. Samtidigt har jag varit tvungen att ta del av fotbollshuliganismen genom bland annat avbrutna matcher på grund av läktarslagsmål, inkastade föremål på planen och planstormningar. Jag var intresserad av att ta reda på hur man jobbar mot dessa problem och i hur stor utsträckning dessa problem finns i Finland. Indirekt ville jag också ta reda på om det är möjligt att skapa den positiva supporterkulturen och den fina stämningen på och utanför arenan utan slagsmål och konfrontationer supportrar emellan.

1.1 Syfte

Syftet med min undersökning är att ta reda på huruvida det finns ett problem med fotbollshuliganism i Finland. Jag har också valt att försöka reda ut om man i Finland har samma problematik med fenomenet i Finland som man har i Sverige och England.

Som jag nämnde i inledningen så är fotbollshuliganism ett svårdefinierbart begrepp. Jag har i detta lärdomsprov valt att tolka begreppet fotbollshuliganism till när en grupp *risksupportrar* hotar den allmänna ordningen och säkerheten vid eller i samband med fotbollsevenemang eller liknande. Utifrån lärdomsprovets syfte har jag funderat på följande tre undersökningsfrågor som syftar till att besvara syftet med lärdomsprovet.

1. Enligt min informants uppfattning; hur stort problem är fotbollshuliganism i Finland?
2. Har man liknande problematik i Finland med fotbollshuliganer som England och Sverige?
3. Hur förebyggs problematiken i Finland?

Utifrån undersökningsfrågorna utarbetade jag en semistrukturerad intervju med en sakkunnig person inom ämnet i Finland. Målsättningen med intervjun var att försöka besvara undersökningsfrågorna ur ett finskt perspektiv.

1.2 Begrepp

I detta kapitel kommer jag kort presentera olika begrepp som eventuellt behöver en förklaring.

- Risksupporter – En person som under vissa omständigheter kan utgöra en risk för att den allmänna ordningen störs vid eller i samband med ett fotbollsevenemang. (eur-lex.europa.eu)
- Veikkausliiga – Högsta serien i finsk herrfotboll.
- Firma – En grupp våldsbenägna fotbollssupportrar.

1.3 Avgränsning

Min undersökning har avgränsats till att jämföra Finland med England och Sverige beträffande problematiken där gällande problemen kring fotbollshuliganism. Orsaken till varför jag valde att jämföra dessa två länder med Finland beror på att den kontakt jag själv haft med fotbollshuliganism är den engelska och svenska. Att ta med flera länder i

forskningen skulle inneburet ett för stort arbete för en undersökning av den här omfattningen. Det finska materialet baserar sig på en intervju med en insatt person i ämnet, samt på olika manualer för aktörer inom fotbollen. Orsaken till detta materialval är att det saknas forskning inom ämnet i Finland. Inom ämnet fotbollshuliganism i England och Sverige har det gjorts mycket forskning och skrivits många böcker, Finland har inte jämförts i dessa böcker. Informanten har minst 10 års erfarenhet av arbete med fotboll ur polisens synvinkel.

2 Huliganismproblematiken ur ett internationellt perspektiv.

Detta kapitel tar upp den engelska och svenska problematiken angående fotbollshuliganism, bland annat hur problematiken fått sin början i dessa länder och hur har den utvecklats. I detta kapitel tas också upp vem den typiska fotbollshuliganen är enligt litteraturen, även hur stor inverkan på fenomenets utveckling, kända arbetsmetoder mot problematiken samt vilka brott fotbollshuliganer kan göra skyldiga till är något som tas upp i detta kapitel.

2.1 England

Fotboll anses av många vara världens största sport, och enligt engelsmännen själva föddes den fotboll vi känner idag i England. Problematiken med våld kring fotbollsevenemang har funnits sedan organiserade matcher började ordnas, men problematiken med huliganism inom engelsk fotboll verkar ha utvecklats under början av 1960 talet. (Frosdick & Marsh, 2005 s.86.)

Hur fenomenet föddes i England finns det olika teorier om. Samtidigt som huliganism blev en vanlig syn på läktarna började engelska forskare att analysera fotbollspubliken med utgångspunkt i psykologiska, antropologiska och sociologiska förklaringsmodeller. (Raadmann, 2015, s.25.)

De engelska författarna och forskarna Frosdick och Marsh har sammanfattat det brittiska forskningsläget på följande sätt: "More time was devoted to demolishing the views of other "experts" than to developing alternative explanations" (Frosdick & Marsh 2005, s.78).

Ian Taylor menar i sin forskning att orsaken till att fotbollshuliganismen blev mer synlig från och med 1960-talet, var att fotbollen blev en sport också för de mer välbärgade. Fotbollsklubbarna blev en mindre del av samhället och mer en kommersiell sport som var ämnad för den betalande åskådaren. Slagsmål som uppstod var ett försök av missnöjda arbetarklassungdomar att återskapa den traditionella lördagssysselsättningen som bestod av aktiviteter som förknippades med manlighet, såsom hundkapplöpning, bågskytte och fotboll. (Frosdick & Marsh 2005, s.89.)

Vissa forskare såsom John Clarke menade att fotbollshuliganismen var en subkultur som kunde liknas vid skinheads eller punkrockarna. Dessa subkulturer gav unga personer ur arbetarklassen, speciellt män, en chans att försöka lösa de grundläggande konflikterna i deras liv såsom att vara underordnade i jämförelse med vuxna och att vara underordnade som medlemmar av arbetarklassen. Han menade att beteendet nästan kunde liknas vid en parodi på arbetarklassbeteende med klädsel, självförtroende, tuffhet, rasism och våld. Våldet kunde vara en väg att bli accepterad i gruppen. När fotbollsspelarna krigade om att vinna matchen på planen stöttade supportrarna upp med sånger och ramsor för att bidra på det sätt de kunde, men lika viktigt som resultatet i matchen, var det att vinna den egna matchen mot motståndarlagets supportrar utanför arenan genom slagsmål. (Frosdick & Marsh 2005, s.91.)

John Williams, forskare vid Leicester University, menar att förklaringen till huliganismen kommer från de lägre skikten av arbetarklassens unga män. På grund av deras klassbakgrund vägras de status i samhället gällande studier eller yrkesliv. Genom att kunna slåss hittar supportrarna sin individuella identitet och sin grupptillhörighet menar Williams. (Williams, s.95.)

Forskaren Alain Ehrenberg menar att problematiken med huliganer berodde på att det var en grupp unga män som kommit i kläm mellan konsumtionssamhället och fotbollens kommersialisering. Tanken att fotbollen skulle vara en demokratisk arena var långt ifrån sanningen. Detta skapade en stark frustration och ledde till våldsamheter. Man ville vara en aktör inom fotbollen, inte bara en konsument. För att kunna synas på läktarna och i media, få en social identitet och bli bekräftade sökte man sig till våldsamheter menar Ehrenberg. (Raadmann, 2015.s.33.)

2.2 Sverige

Under slutet av 1960-talet började det visas engelsk fotboll i svensk TV. Fram till att betalkanalerna köpte upp tv-rättigheterna 1995 kunde man följa den engelska ligafotbollen på *public service* - kanaler. Detta gjorde att England blev ett föregångsland både fotbollsmässigt och publikmässigt. Jönsson och Kuick (2005) lyfter fram att de första supporterklackarna som föddes i Sverige i slutet på 1970-talet bestod av personer som vuxit upp med engelsk fotboll på lördagarna.

Stockholm sägs vara den skandinaviska fotbollshuliganismens huvudstad (Green 2006.) Det var också här de första supporterföreningarna Black Army, Bajen Fans och Blue Saints grundades 1981. Dessa tre var supporterföreningar till AIK, Hammarby och Djurgården. Att de blev en organisering av supportrarna har varit en förutsättning för utvecklingen av de positiva inslagen i supporterkulturen. (Brännberg, 2010, s.69)

Alla var dock inte nöjda med den officiella supporterklubben. Att de tycktes stå moderklubben för nära och därmed inte vågade kritisera denne, och att de nästan alltid tog avstånd från alla former av våld var någonting som alla supportrar inte höll med om. Då växte nya grupperingar fram, inspirationen till dessa nya grupperingar kom från England, var hårdföra engelska supportrar hade bildat s.k *firmor* i slutet av 1970-talet. (Raadman, 2015, s.66). Under slutet av 1990-talet bildades de första firmorna i Sverige. De bildades först i Stockholm och sedan i Göteborg. Det som skiljde firmorna från vanliga fotbollssupportrar var att medlemmarna i firmorna inte klädde sig i lagets färger, utan i märkeskläder som förebilderna från England. Detta gjorde de för att hålla sig dolda för polisen och allmänheten. Bildandet av dessa supportergrupper gjorde att spontana slagsmål på eller runt arenorna minskade och i förväg organiserade slagsmål ökade. Detta gjorde att dessa ordnades helt utan insyn från polis och media, bort från arenorna. (Brännberg, 2010, s.69.) Orsaken till att man gjorde på detta sätt verkar vara att man vill demonstrera sin styrka, först och främst mot polisen. Man visar att man kan genomföra slagsmålen utan att polisen på kan förhindra dessa. Det sägs också vara en styrkedemonstration mot moderklubben, att man visar att man finns och kan ta till våld om det behövs. Och så visar man andra *firmor* att man kan slåss och försvara sin klubb. (Brännberg, 2010, s.70.)

Våldet tog en helt ny riktning i samband med att firmorna bildades. Det var då man sökte direkt kontakt med likasinnade, de ”tuffaste” ur supportermiljöerna. Detta medförde att ”vanliga” supportrar inte hamnade i bråk och fick stryk. (Raadman,2015, s.64.)

Medlemmar i de så kallade *firmorna* i Sverige påstår att de tar distans från handlingar de uppfattar är skadliga för fotbollen och deras egen klubb. Skadliga handlingar ser de som slagsmål inne på arenan, att kasta smällare och att bruka våld mot ”vanliga” supportrar. (Raadman, 2015, s.76.)

Firmorna i Sverige har i vissa fall använt sig eller försökt använda sig av våld för att påverka beslut som tas i den egna klubben, såsom tränarval, förtroendevalda och andra anställningar (Hagström, Johansson & Jurell, 2010, s.100).

2.3 Vem är huligan?

1980 gjordes en undersökning utgående från Metropolitan polisens register. Studien visar att 2/3 delar (68,1 %) av de som gjorde sig skyldiga till fotbollsrelaterade brott var personer som sysslade med kroppsarbete till vardags. 12 % av brotten begicks av personer som var arbetslösa och 10 % av skolpojkar. (Frosdick & Marsh, 2005, s.84.) Också Dunnings forskning vid Universitet i Leicester visar på liknande resultat. Huliganöverträdelser skedde av personer i sena tonåren eller tidig 20-års ålder, kroppsarbetare, arbetslösa eller personer som arbetar med grå ekonomi med arbetarbakgrund. (Dunning, 1998.) Kelly Faulkners redogörelse på vem en fotbolls huligan var är: man, vit, arbetarklass, ung vuxen. (Faulkner, 2005, s.85.)

Aage Radmann konstaterar i sin forskning att dessa kännetecken är något de flesta som ingår i den svenska huligankulturen delar: en man, gillar våld, älskar sitt lag, han berusar sig på alkohol och/eller andra rusmedel och han har roligt med sina jämlikar. Raadman menar att det är svårt att dra några slutsatser kring klassbakgrund och socioekonomisk status. Huliganen kan vara vem som helst. I Sverige finns det ungefär 600 – 700 personer som kan klassas som huliganer eller risksupportrar, det vill säga sådana personer som kan orsaka problem på fotbollsmatcher i form av slagsmål eller annat störande beteende av allmän ordning och säkerhet. (Raadmann,2010.s.73.)

2.4 Medias roll för fenomenet fotbollshuliganism

Stuart Hall har forskat i hur stor roll media hade till fenomenet fotbollshuliganism under slutet av 1970-talet. Hall kunde då konstatera att trots att media skrev om fenomenet var det få människor som hade kommit i kontakt med fenomenet. Hans slutsats var att media skapade ett problem som egentligen inte existerade i den utsträckningen. Efter detta hävdade Hall i sin forskning att fotbollssupportrarna började leva som det skrevs om att de levde. (Frosdick & Marsh, 2005, s.92f.) Hall menade att överdriva fenomenet hade en motsatt effekt. Om samhället överlag tror att fenomenet är hotande och växer leder det till panik, vilket i sin tur leder till skärpta åtgärder och kontroller. Den ökade kontrollen leder till fler konfrontationer var mer människor blir inblandade säger Hall. Många fotbollssupportrar rustade sig med rakblad eller andra tillhyggen till matcher för att de hade läst i tidningarna att motståndarnas supportrar gjorde så. (Frosdick & Marsh, 2005, s.116.)

Under 1970-talet publicerade dagstidningarna tabeller på de olika fotbollssupportrarnas statistik under året. Dagstidningen Daily Mirror hade gått igenom all statistik från varje polisdistrikt från varje seriematch under säsongen och sammanställt en tabell. (Daily Mirror, 6 april 1974) Där kunde man läsa vilka supportrar som var de värsta och vilka supportrar som skötte sig. Detta ledde till att konkurrensen mellan supportrarna hårdnade. (Frosdick & Marsh, 2005, s.117.)

År 1996 publicerade de engelska dagstidningarna listor över de värsta huliganerna. Dessa kallades för s.k ”name & shame” listor. Dåvarande statsministern Tony Blair uppmuntrade arbetsgivare att sparka de som nämndes i dessa artiklar. Detta ledde till att många oskyldiga förlorade sina jobb. (Raadmann, 2010, s.81f.)

Någonting som fått en större roll i framställningen av fotbollshuliganer är sociala medier. Det finns en mängd olika bloggar, huligansajter och liknande sidor på Internet som beskriver fenomenet *fotbollshuliganism* och dess handlingar på Internet. Några av de som påverkar fotbollshuliganismen mest på senare år är medierna, YouTube, Facebook och Instagram. (Raadmann, 2010, s.93.)

2.5 Arbetsmetoder mot fotbollshuliganism.

Under Europeiska mästerskapen i fotboll år 2000 i Holland och Belgien, utvecklade den holländska polisen Otto Adang en ny variant av polistaktik. Adangs metoder gick ut på att polisen skulle arbeta med en vänlig men bestämd attityd. Grannlandet Belgien hade alla poliser som fanns till förfogande på jobb, många i kravallutrustning i varje gathörn. En incident som lyftes upp mycket i media var när den belgiska polisen kastade tårgasbomber in i en överfull bar och arresterade samtliga som var inne i baren vid tillfället. Samtliga deporterades till England, och vid närmare undersökningar visade det sig att bland dessa fanns en amerikansk turist och en schweizisk affärsman som bara hade råkat vara på fel ställe vid fel tidpunkt. (Frosdick & Marsh, 2005. s.165.)

Den holländska metoden gick ut på att man försökte skapa en karnevalsstämning var besökarna kunde roa sig istället för att konfronteras, tyglas och hejdas. Den holländska polisen tog bort alla lösa föremål som folk kunde tänkas kasta på varandra, såsom bord och stolar från torgen. De fick alla lokala barer att endast servera låg alkoholhaltig öl från plastglas. De monterade upp stora ljudanläggningar som spelade populär musik, och när volymen på besökarna blev för hög skruvade man upp volymen på musiken tills människorna dämpade sig igen. Polisen var vänlig men bestämd om situationen så krävde. Detta tillvägagångssätt ledde till att inga större problem orsakades i Holland. Den större allmänna oordningen som skedde under detta mästerskap skedde i Belgien. (Frosdick & Marsh, 2005. s.178f.) Supportrarna själva anser att deras beteende är acceptabelt, trots att det förekommer aggressiva rop eller liknande. Om poliserna då väljer att agera mot dessa känslouttryck, ofta med onödigt bruk av våld, utsätts också personer som tidigare inte deltagit i upploppet ofrivilligt. Dessa kan i sin tur sympatisera med de övriga supportrarna och delta i protesten mot överreaktionen hos polisen. (Frosdick & Marsh, 2005. s.179.) Adangs arbetsmetod som introducerades under EM 2000 har fått internationellt erkännande och har använts som metod på flera mästerskap efter det.

2.5.1 NFIP, National Football Information Point.

År 2007 tog europeiska rådet ett beslut om att varje medlemsstat skall inrätta ett nationellt informationsställe för fotboll, NFIP som står för National Football Information Point. Detta informationsställe skall fungera som kontaktpunkt för utbyte av relevant information vid fotbollsmatcher med internationell dimension. Detta skall underlätta det internationella polissamarbetet i samband med fotbollsmatcher. Med grundandet av dessa informationsställen möjliggjorde man att korrekt information kunde utbytas snabbt för att förbättra säkerheten och tryggheten och förebygga våld och oroligheter med anknytning till fotbollen.

På nationell nivå är informationsställets uppgifter att samordna informationsutbytet om fotbollsmatcher, samla in och analysera uppgifter om fotbollsrelaterade incidenter både på arenan och utanför. Till detta hör gripanden och frihetsberövanden, och eventuella därpå följande rättsliga eller administrativa förfaranden. Om utestängningsåtgärder vidtagits är det informationsställets uppgift att se till att dessa efterföljs. (EU:s fotbollshandbok, Eur-Lex, 2019.)

Varje lands informationspunkt utvecklar en profil för supportrar till landslaget samt olika klubbars supportrar. Denna analys innefattar riskgrupper och hur de förhåller sig till andra supportrar på hemmaplan och utomlands. Även omständigheter som kan öka den potentiella risken analyseras. (EU:s fotbollshandbok, Eur-Lex, 2019.)

2.6 Brott som fotbollshuliganer kan göra sig skyldiga till.

Begreppet *huliganism* kan innefatta våld mot både privatperson i form av misshandel, och mot tjänsteman eller motstånd mot person som upprätthåller ordningen. Egendomsbrott, vandalism, skadegörelse, rasistiska tillrop och våldsamt upplopp är också kriminella kategorier som fotbollshuliganer ofta kan göra sig skyldiga till. När personer på läktarna drar på sig rånarluvor eller liknande gör de sig skyldiga till brottet *olaglig maskering*. Olika beteenden som alltid inte är olagliga som också förekommer bland fotbollshuliganer är fylleri, svordomar och andra ordningsstörningar som förekommer på planen, läktaren eller till och från fotbollsmatcherna. (Raadmann,2010, s.13.)

3 Material och metod

I detta kapitel presenterar jag undersökningens metod. I kapitlet lyfts även validiteten, reliabiliteten och forskningsetiken upp.

3.1 Metodologiska utgångspunkter

Fotbollshuliganism är fenomenet i denna fenomenografiska undersökning. Denna undersökningsmetod var den mest passande med tanke på att undersökningen baserar sig på den sakkunniga informantens egna erfarenheter, kunskap och tolkningar av fenomenet. Fenomenografin förklaras tydligare i kapitel 3.1.1. I kapitel 3.1.2 förklaras vad hermeneutik är. Hermeneutiken tas upp i och med att informantens svar har tolkats.

3.1.1 Fenomenografi

Patel och Davidsson (2011, s.32 – 33) hävdar att syftet med en fenomenografisk analys är människans tolkning av ett visst fenomen. Det centrala i fenomenografin är begreppet

uppfattning. De påstår att fenomenografin inte syftar till att finna teorier i form av slutgiltiga lagbundenheter, eftersom människans uppfattning kan förändras bland annat genom lärande och utveckling. En fenomenografisk forskare jobbar med öppna, kvalitativa intervjuer, där den intervjuade beskriver sin uppfattning av fenomenet med egna ord. Den fenomenografiska analysen sker i fyra steg efter att intervjun blivit transskriberad. Först bekantar sig forskaren med det material man fått fram i intervjun. Om det är flera som intervjuats uppmärksammar man likheter och skillnader i svaren. Sedan kategoriseras uppfattningarna i olika kategorier. Till sist läser och sorteras materialet av forskaren tills mönster blir tydliga.

3.1.2 Hermeneutik

I hermeneutiska studier är det en helhetsförståelse man söker. Ordet *hermeneutik* kan översättas som tolkningslära (Patel & Davidsson 2011, s.28). Sabina Jordan (2018, s.2) skriver i sitt föreläsningsmaterial att det inte finns någon absolut sanning inom hermeneutiken, utan enbart uppfattningar om sanningen utifrån ens egen förståelsehorisont.

Under 1600- och 1700-talet var hermeneutiken en metod för tolkning av bibeltexter. Under 1800-talet strävade man efter att utveckla hermeneutiken till en allmän metod för humanvetenskap. Hermeneutiken tillämpas idag inom många olika vetenskapliga discipliner men kanske främst inom human-, kultur- och samhällsvetenskap. Genom de tankar, intryck, känslor och kunskap den hermeneutiske forskaren har närmar man sig forskningsobjektet (Patel & Davidsson 2011, s.28 – 29.)

3.2 Materialinsamlingsmetod

I denna undersökning har det gjorts en hermeneutisk kvalitativ intervju. Patel och Davidsson (2011, s.82) menar att i en kvalitativ intervju är intervjuare och intervjuperson båda medskapare i samtalet. För att intervjupersonen inte skall bli hämmad är det viktigt att intervjuaren kan samtala med denne, genom språkbruk, gester och kroppsspråk. Den intervjuade och intervjuaren kan använda samma symboler, liknelser, ironier och skämt och på så sätt underlätta samtalet. (Patel & Davidsson 2011, s.82.)

Jag hade förberett vissa teman inom ämnet som jag ville ställa frågor om. På många frågor lade jag till följdfrågor under intervjuens gång.

3.3 Analysmetod

I o m att denna undersökning är en fenomenografisk undersökning som baserar sig på uppfattningar och åsikter så har en sakkunnig inom ämnet fungerat som informant.

Under sommaren 2018 hade jag en första kontakt med informanten. Vid detta samtal insåg jag att denna person är kunnig inom ämnet att det kommer räcka med denne som ensam informant till undersökningen. Jag berättade vad jag gjorde min undersökning om och vad materialet av vår intervju skulle användas till. Under hösten 2018 tog jag kontakt med informanten och vi bestämde ett datum för intervjun. Vi träffades på dennes arbetsplats. Intervjun tog ca 4 h och resulterade i 35 minuter inspelat material. Denna inspelning transkriberades först ordagrant och blev till ca 7 sidor text. Transkriberingen påbörjades inom 5 timmar från avslutad intervju.

3.4 Validitet och reliabilitet

Begreppen *validitet* och *reliabilitet* sägs vara så sammanflätade i en kvalitativ forskning att forskare ofta väljer att inte använda begreppet *reliabilitet*. I en kvantitativ forskning kan olika svar vid en intervju tolkas som att undersökningen har låg *reliabilitet*. Medan det vid en kvalitativ undersökning inte nödvändigtvis behöver vara fallet. I den kvalitativa forskningen kan den intervjuade fått nya insikter eller lärt sig någonting nytt vid det första intervjutillfället, vilket inte behöver ses som tecken på låg *reliabilitet* för den kvalitativa forskaren. Om frågorna besvarats annorlunda vid ett annat tillfälle på grund av andra faktorer så är det viktigare än att samma svar alltid fås. Begreppet *validitet* i en kvalitativ studie som denna, gäller hela forskningsprocessen. Det kan innefatta hur forskaren kan använda sin förförståelse om ämnet i hela forskningsprocessen och huruvida forskaren lyckats göra en trovärdig tolkning av den intervjuades syn på ämnet. (Patel & Davidsson 2011, s.106.)

För att *reliabiliteten* skall vara så hög som möjligt i denna undersökning har metoder, bakgrundsteori och tillvägagångssätt presenterats på ett tydligt sätt. Att informanten som intervjuats i denna undersökning är av de mest sakkunniga i ämnet i Finland höjer undersökningens *validitet*. Även det att en tydlig avgränsning på ämnet som undersöks gjorts höjer *validiteten* i arbetet.

3.5 Forskningsetik

Vid alla forskningsprojekt är den etiska prövningen viktig. Detta gäller såväl stora forskningsarbeten som mindre uppsatser. Patel och Davidsson lyfter i sin bok *Forskningsmetodikens grunder* (2011, s.62 – 63) upp fyra övergripande etikregler som formulerats av vetenskapsrådet som gäller vid humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Dessa fyra är: 1) *Informationskravet*, vilket betyder att forskaren skall informera om syftet för forskningsuppgiften till de som berörs av forskningen. 2.) *Samtyckeskravet*, vilket betyder att deltagarna i undersökningen själv skall få bestämma om de vill delta eller inte. 3.) *Konfidentialitetskravet*, vilket betyder att personuppgifter till de som deltar i en undersökning skall behandlas på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dessa. 4.) *Nyttjandekravet*, betyder att de uppgifter som samlats in endast får användas i forskningsändamål.

Innan forskningen påbörjades informerades informanten om forskningens syfte. Informanten tillfrågades om han ville delta i denna undersökning. I samråd med lärdomsprovets handledare Sabina Jordan, tog vi ett sådant beslut att informanten skall hållas anonym, så endast författaren och handledarna känner till informantens identitet. Materialet som samlats in, i form av inbandat material samt transkriberingen raderas när arbetet blivit inlämnat och godkänt.

4 Resultat

I detta kapitel presenteras vad som kommit fram från intervjun med den sakkunniga i ämnet.

4.1 Brott som en fotbollshuligan kan göra sig skyldig till.

I kapitel 2.5 framgår det hurudana förseelser och brott som fotbollshuliganer oftast gör sig skyldiga till. I exempel 1 klargör informanten att problematiken i Finland är liknande som i andra länder.

Exempel 1:

Problematiken i Finland är den samma som i andra länder, dock i en mycket mindre skala. Det är ett manligt fenomen, unga män från sena tonåren till 35 års åldern. (2018)

4.2 Problematiken utomlands

Som presenterat i kapitel 2.1 beror problemet i England i lång utsträckning på olika faktorer i samhället. Även klasskillnader kan vara en orsak till fenomenet fotbollshuliganism, eller att fotbollsscenen är den enda platsen var supportrarna kan känna att de accepteras eller får social status. Enligt informanten är fallet inte så i Finland.

Exempel 2:

Medan beteendet utomlands mera speglar samhället, människor som är arbetslösa eller brist på annat att göra, söker sig till dessa grupper med en våldspotential som måste ut, frustrerade unga män. Jag anser att fenomenet i Finland mera är en kopia på beteende utomlandsifrån. Finland har inte i samma omsättning likadana sociala problem som skulle leda till ett större huliganfenomen inom fotboll i Finland. De personer som skapar ordningsstörningar på fotbollsevenemang i Finland hör inte till någon utstött grupp som inte kan göra sig hörd på andra ställen i samhället, det kan finnas och finns säkert sådana personer också, men i en mycket liten skala. (2018)

I kapitel 2.1 lyftes även antalet risksupportrar i Sverige fram. Hur många de är i Finland och hur man definierar dessa risksupportrar beskriver informanten enligt följande:

Exempel 3:

En person som har eller kan förväntas göra sig skyldig till brott eller ordningsstörningar vid ett idrottsevenemang. Enligt den europeiska fotbollshandboken definierar man åskådarna i två olika kategorier, risksupportrar och icke risksupportrar. I Finland har vi ca max 200 personer som klassas som risksupportrar. Definitionen är ganska vagt skriven, man skulle kunna ta mera människor in i den definitionen, men vi vill hålla oss till supportergrupper som definitivt går in i den definitionen, därför är siffran lite lägre. (2018)

I kapitel 2.2 lyfts det fram att det inom vissa supporterorganisationer finns fall där det använts våld mot den egna klubben för att påverka saker. På om sådana situationer uppstått i Finland svarar informanten följande:

Exempel 4:

I Finland hävdar jag att denna problematik inte finns ännu. Det hör inte till vår kultur. En väldigt färgrik och högljudd supporterkultur är främmande för finländare. Med tanke på den finländska mentaliteten och hur den är så är finländaren kanske inte den första som med stora flaggor och sjunger framför tusentals människor. Men våldsamt beteende mot den egna klubben har vi inte haft. Negativ kritik har framförts, och också ansikte mot ansikte har supportrarna gett sin åsikt om vissa situationer, men något våldsamt beteende har inte funnits i Finland. (2018)

4.3 Medias roll för fenomenet fotbollshuliganism.

I kapitel 2.4 hävdade Hall (Frosdick & Marsh, 2005, s.92f.) att media skapade ett fenomen som inte existerade i England i den utsträckning det skrevs om det. Om situationen är liknande i Finland svarade informanten följande:

Exempel 5:

Medias roll till fenomenet är ganska liten. Finsk media skriver om fenomenet endast när det händer, vilket som tur är ganska sällan i Finland. Finländsk media har en tendens att inte gotta sig i huliganismen. De gräver inte fram problematiken i onödan. Sociala medier är en annan sak. Där är det supportrarna själva som anser sig vara huliganer som lyfter fram sig själva. (2018)

Om dessa risksupportrar endast är kända för polisen från idrottssammanhang svarar informanten enligt följande:

Exempel 6:

Vissa av dessa risksupportrar är kända från andra politiska rörelser såsom extremvänstern eller extremhögern, men det är en minoritet av supportrarna, dom flesta är aktiva inom fotboll och ishockey säger informanten. (2018)

4.4 Vem är huligan

I kapitel 2.3 beskriver Raadman (Raadmann,2010.s.73.) den svenska huliganen. Huliganen kan vara vem som helst. På frågan vem som är den typiske fotbollshuliganen i Finland svarar informanten följande:

Exempel 7:

Exakt hurudan bakgrund dessa risksupportrar kommer från kan jag inte säga, men jag skulle vilja påstå att de ganska brett representerar samhället. Allt från bankirer till arbetslösa är med i dessa sammanhang. Alla kategorier är representerade. (2018)

I både Sverige och England kunde man konstatera att det varit våldsverkare som skapat problem på läktarna. På frågan om det är fotbollshuliganer eller våldsverkare som skapar problem på fotbollsmatcher i Finland svarar informanten följande.

Exempel 8:

Under de senaste tre åren har man kunnat se en tendens att det finns folk som kommit till fotbollsmatcherna med en annan inställning än fotbollen först. Tidigare vågar jag påstå att största delen av människorna som befunnit sig på matcher, har kommit för att se på fotboll, och med ett kopierat beteende från utlandet eventuellt skapat störningar. Under de tre senaste åren har det funnits fall som inte följt med fotboll överhuvudtaget innan de kommit med i supportergrupperna. (2018)

I Sverige är de största högriskmatcherna stockholmsderbyna. På frågan om fenomenet *fotbollshuliganism* behöver derbyn i Helsingfors för att utvecklas svarar informanten följande:

Exempel 9:

Derbyna i Helsingfors som enstaka evenemang är jättestora insatser för polisen, och dessa minskar med tre per år i o m att HIFK de senaste året spelat i div. 1. Men rivaliteten finns kvar. Just nu visar den sig inte så stark, i o m att derbyna är det som polisen satsat på, och de överenskomna slagsmålen inte är något som polisen får reda på. Redan innan 2014 när HIFK steg till ligan fanns rivaliteten

mellan föreningarnas supportrar. 2014 spelade HJK i Europa League gruppspelen mot FC Köpenhamn. Stadin Kingit som är HIFK's supporterförening har ett slags kompisförhållande med FC Köpenhamns motsvarighet. Före matchen i Helsingfors så hade de ordnat ett slagsmål vid korsningen av Mannerheimvägen och Helsingegatan mitt i centrala Helsingfors. Det var ungefär 50 mot 50 personer som deltog i det slagsmålet. Det finns också exempel på liknande uppgörelser supporterföreningarna emellan. Så visst fanns problematiken redan innan de spelade i samma serie. (2018)

I Sverige kräver förutom stockholmsderbyna också matcher mot lag från andra stora städer som Malmö och Göteborg stora polisinsatser. På frågan om det i Finland finns exempel på liknande fall svarar informanten så här:

Exempel 10:

Rivaliteten mellan FC Lahti och HJKs supportrar har funnits länge och mår bra, men när HIFK och FC Lahti spelade i samma serie så hade de igen sinsemellan problem med varandra. I början på hösten var det skrivelser i media om ordningsstörningar på läktarna under matchen mellan HJK- FC Lahti. (2018)

4.6 Lagstiftning

Om polisen är i behov av någon fotbollslagstiftning, utöver lagstiftningen gällande ordningsstörningar, vandalisering och misshandel svarar informanten så här:

Exempel 11:

För tillfället finns det inte någon särskild fotbollslagstiftning. För ca 4-5 år sedan fanns det en arbetsgrupp i polisstyrelsen som diskuterade portförbudslagstiftning. Då fanns det en idé hur den skulle se ut i finsk lagstiftning. Den slopades och den funderar man inte på mera. Men om fenomenet växer i Finland och problematiken med supportrarna skulle växa, då skulle vi kanske behöva fundera på det. I Sverige finns det två olika system, ett som åklagaren ger, lite liknande som vårt böterssystem. Polisen ger det och åklagaren bekräftar det. Sedan finns det ett som klubbarna kan ge, problemet där är att klubbarna inte har resurser att övervaka

detta system. De har inga personuppgifter på dessa och får inte hålla register på dessa. Ett system emellan dessa två skulle kanske vara lämpligt om problematiken ökar i Finland. Det skall inte vara något invecklat system. Ev. liknande till böter, som polisen kan ge och åklagaren senare bekräfta. Men något som är ikraft direkt man delgett den.

Men för att detta skall vara aktuellt så krävs det som sagt att fenomenet växer kraftigt. Det finns mycket att utveckla innan detta gällande t.ex. arrangemangen både från ligans och klubbarnas sida. (2018)

4.7 Arbetsmetoder

Hur man i Finland jobbar mot risksupportrar är enligt informanten enligt följande:

Exempel 12:

Hur man jobbar mot risksupportrarna från polisens håll i Finland är ganska brett. Man jobbar mycket tillsammans med fotbollsklubbarna, fotbollsförbundet och också med den inhemska fotbollsligan. Vi försöker få till en god supporterkultur, att supportrarna känner sig välkomna och får ha supporterkultur, men försöker få bort det våldsamma beteendet. (2018)

Likt den holländska modellen framtagen av Otto Adang som lyfts fram i kapitel 2.4, kan man se att den finländska arbetsmodellen är liknande:

Exempel 13:

Polisen försöker hålla sig så långt borta som de kan och om polisen behövs så rycker man in. Man borde alltid komma ihåg det gällande idrottsevenemang. Det är idrottsevenemang, folk kommer för att ha roligt och njuta av idrotten, sammanhållningen och vad allt annat dom kan tänka sig njuta av, det är inte polistställningar, utan polisens roll är att stödja arrangörerna och göra det som krävs. Polisen fördelar sina resurser så att om det skulle hända någonting så finns det tillräckligt med resurser för att ingripa och göra polisens jobb ordentligt. Vidare så för man diskussioner med både

supportrar och klubbar. Och vid tillståndsärenden hjälper man till med t.ex. hur mycket ordningsvakter evenemanget behöver för att göra det till en säker tillställning. (2018)

5 RESULTAT

Den första frågan jag undersökte i detta lärdomsprov var hur stort problem fotbollshuliganismen i Finland enligt min informant är. I kapitel 4 av intervjun framkom det att informanten anser att det finns ett visst problem, men att detta inte är något stort fenomen i Finland för tillfället. Det förekommer incidenter under året som kräver polisinsatser och i vissa fall också större sådana, men att problematiken ändå inte är omfattande i Finland.

Vissa problem som funnits utomlands i England och Sverige som jag lyfter fram i teorikapitlen är något som man i liten skala också finner i Finland. Dock menar informanten att det i de flesta fall handlar om ett kopierat beteende från utlandet som visar sig i Finland.

När smällare blir kastade uppkommer situationer när vanliga civila människor som inte är aktiva deltagare i detta fenomen utsätts för fara, eller slagsmål som uppstår på offentliga platser. Att se till att trygga säkerheten på och i anknnytning till fotbollsarenorna är någonting som prioriteras och var polisen känner att de kan göra skillnad.

Den andra frågan jag ställde mig var om det i Finland finns en liknande problematik som man har i Sverige och England med fotbollshuliganer. I analysen av intervjun svarar informanten att det är en liknande problematik som vi har i Finland som i dessa två länder, men i en mycket mindre skala. Slagsmål på arenorna förekommer också i Finland, något vilket både Sverige och England haft problem med. Problematiken de har i England med personer som är utstötta från samhället som söker sig till fotbollshuliganismen för någon typ av bekräftelse är något som informanten inte känner igen att skulle förekomma i Finland. Visst kan de också förekomma, men det handlar inte om många. Detta beror enligt informanten på att man i Finland inte har samma samhällsproblem med stor arbetslöshet och människor i brist på annat att göra som de har i England. Att vem som helst ur samhällsskiktet kan vara en fotbollshuligan som är fallet i Sverige är någonting som enligt informanten också stämmer in på Finland. Det kan vara allt från studerande till högt uppsatta bankirer, och till och med politiker som figurerar i fotbollshuligankretsar.

Den tredje frågan i mitt arbete var hur problematiken förebyggs i Finland. Informanten lyfter upp polisens samarbete med de olika aktörerna inom fotboll i Finland, såsom fotbollsligan Veikkausliiga, det finska fotbollsforbundet, klubbarna och supportertrarna. Polisen i Finland vill enligt informanten uppmuntra till en god supporterkultur, och att varje enskild match skall vara en fest, likt de arbetsmetoder som används i Holland. Informanten lyfte upp att fotbollsmatcher, och idrottsevenemang överlag inte skall vara polistillställningar. Man vill stödja och hjälpa arrangörerna så gott det går, och polisen får fungera i bakgrunden, redo att agera om det behövs, men annars inte ta över föreställningarna. De riktigt stora polisinsatserna har inte varit aktuella i och med att Helsingfors IFK som har en stor supporterskara inte spelat i fotbollsligan de senaste åren. Därmed har huvudstadsderbyna mot HJK inte spelats.

6 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION

Syftet med denna fenomenografiska undersökning var att ta reda på ifall det i Finland finns ett problem med fenomenet *fotbollshuliganism*, och om så är fallet, i hur stor skala det är ett problem i Finland. Jag gjorde min undersökning enligt fenomenografins läror.

Teorilitteraturen som legat som grund i denna undersökning är litteratur från England och Sverige om fotbollshuliganism. Den bok som större delen av arbetet grundat sig på är ”Football hooliganism” skriven av Steve Frosdick och Peter Marsh. Orsaken till att denna bok varit så central i teoridelen av mitt arbete beror på att dessa två forskare och författare är ledande inom ämnet i England och även i världen. De tar upp den viktigaste forskningen i ämnet och har välgrundad forskning som de baserar det på. Andra böcker som också fungerat som viktiga källor är till exempel ”Vad är huliganism” av Aage Raadman.

Att hitta teorimaterial till mitt arbete var inte svårt. Tvärtom kände jag ofta att det fanns för mycket forskning om ämnet, framförallt i England, att det blev svårt att välja ut vad som var relevant i min undersökning. I Finland har det inte forskats nämnvärt i ämnet men det är kanske något som kommer bli vanligare om fenomenet växer och blir ett större problem i samhället.

Att välja vilken del av fenomenet jag skulle ta med var svårt. Mycket forskning i England fokuserar på de tre ämnesdisciplinerna psykologi, antropologi och sociologi. Att i en större utsträckning ta med dessa tre skulle gjort mitt arbete alldeles för brett. Dock skulle det vara intressant att göra en mer omfattande undersökning på dessa tre ämnen också i Finland.

Det har varit ett intressant ämne att undersöka. Det skall också bli spännande att se om fenomenet växer i framtiden i Finland. För tillfället anser jag personligen att fenomenet inte är något stort problem. Men för att fenomenet inte skall växa sig för stort anser jag att det är bra att man redan i detta skede jobbar mot huliganismkulturen och istället försöker skapa en god fotbollskultur med positiva inslag.

REFERENSER

Davidson, B, & Patel, R. (2011). *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur AB, Lund.

Eriksson, L T., & Wiedersheim-Paul, F. (1997). *Att utreda, forska och rapportera*. Malmö: Liber Ekonomi.

Frosdick S., & Marsh P., (2005) *Football Hooliganism*. Willan Publishing.

Hagström M., Johansson P., & Jurell C., (2010) *Va för jävla pack e ni*. Imperial publishing, Viborg

Havelund J., Joern L., & Rasmussen K., (2010). *Fotboll och huliganism i skandinavien*. Idrottsforum.org, Malmö

Raadmänn A., *Vad är huliganism*.(2015) Arx Förlag, Malmö

Ecst.se (2016). Den nordiska publikligan 2016.

http://ecst.se/fotboll/world/news/publikliga_norden.php#.XDY7iy2HIWr

EU:s fotbollshandbok, (2016). Europeiska unionens officiella tidning.

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:32016G1129\(01\)#ntr1-C_2016444SV.01000301-E0001](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:32016G1129(01)#ntr1-C_2016444SV.01000301-E0001)

Hietikko M., YLE, 30.10.2016 *Fotbollsvåldet har kommit till Finland*

. <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/10/30/fotbollsvaldet-har-kommit-till-finland>

Simonsen M., YLE. 03.10.2016 *Polisen förhindrade stort organiserat gruppslagsmål i samband med Stadin derby*.

<https://svenska.yle.fi/artikel/2016/10/03/polisen-forhindrade-stort-organiserat-gruppslagsmal-i-samband-med-stadin-derby>

